

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 453/2020-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, Farská 40, Nitra, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 Tos 57/2020 z 20. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého uznesenia a sťažnostná argumentácia sťažovateľky

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. septembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci

namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Tos 57/2020 z 20. júla 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je obžalovaná z obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona v časti dokonanej a v časti štádia pokusu podľa § 14 Trestného zákona. Sťažovateľka je od 16. októbra 2018 stíhaná väzobne z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

3. Sťažovateľka požiadala 15. júna 2020 o prepustenie z väzby na slobodu. O tejto jej žiadosti rozhodol Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) uznesením 3 Tk 2/2019 z 25. júna 2020 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) tak, že ju zamietol, písomný sľub sťažovateľky neprijal a jej väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. Proti označenému uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ju ako nedôvodnú zamietol.

5. Sťažovateľka pred ústavným súdom namieta, že napadnuté uznesenie je nezákonné a vecne nesprávne, pretože krajský súd nedal odpoveď na jej námietku, a to, že obžalovaný [REDAKOVANÉ] na hlavnom pojednávaní vysvetlil jej účasť na páchaní trestnej činnosti a sám priznal, ju mal do jej páchania „navliecť“. Uvedené má podľa jej názoru za následok „zoslabenie väzobného dôvodu“. Sťažovateľka tvrdí, že momentálne už neprevyšuje záujem spoločnosti na jej väzobnom trestnom stíhaní nad jej právom na osobnú slobodu, keď je výrazne znížená obava z akéhokoľvek ďalšieho páchania trestnej činnosti z jej strany. Sťažovateľka zdôrazňuje, že väzba má trvať len nevyhnutne dlhý čas

a že v jej prípade treba taktiež zohľadniť celkovú dĺžku jej väzobného trestného stíhania, keďže skončenie trestného konania je podľa jej názoru „v nedohľadne“.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a právo na spravodlivé konanie pred súdom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozhodnutím Krajského súdu Nitra, v konaní vedenom pod sp. zn. ITos 57/2020, porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. ITos 57/2020 zo dňa 20.07.2020 sa zrušuje a prikazuje sa, aby Sťažovateľa ako obžalovaného Krajský súd v Nitre prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1.000,- Eur...“

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

12. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

16. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je okrem iného posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

18. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, I. ÚS 177/03). Požiadavku obsiahnutú v tomto článku nemožno definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť podľa okolností každej veci vrátane toho, čo v sťažnosti uviedol sťažovateľ (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou

medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

19. Vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná právomoc ústavného súdu len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia, a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (II. ÚS 76/02). Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS465/2011).

20. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

21. Európsky súd pre ľudské práva vo vzťahu k čl. 5 ods. 4 dohovoru judikoval, že tento článok predstavuje jeho *habeas corpus* ustanovenie. Označené ustanovenie poskytuje zadržanej osobe právo aktívne sa domáhať súdneho preskúmania pozbavenia slobody (pozri rozsudok vo veci Rakevich proti Rusku z 28. 10. 2003, sťažnosť č. 58973/00, bod 43).

22. Označený článok dohovoru nevyžaduje, aby nadriadený súd rozhodujúci o pozbavení slobody odpovedal na každý argument dotknutej osoby. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybniť existenciu podmienok „zákonnosti“ pozbavenia osobnej slobody (pozri rozsudok vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

23. Sťažovateľka namieta porušenie svojich práv podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 ústavy a podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým bola zamietnutá jej sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, ktorý zamietol jej žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu.

24. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 46 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd hneď na úvod poukazuje na skutočnosť, že na konanie o väzbe sa vzťahuje čl. 17 ústavy, nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ústavy. Ústavný súd stabilne judikuje, že v prípade čl. 46 ústavy ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípade pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09). Obdobný záver sa vzťahuje aj na námietku sťažovateľky o porušení jej práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením.

25. Predmetom ústavnoprávneho prieskumu tak ostalo namietané porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru napadnutým uznesením.

26. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti namieta, že krajský súd sa nevysporiadal s jej tvrdením vo vzťahu k výpovedi obžalovaného [REDAKOVANÉ] na hlavnom pojednávaní a tiež, že v jej veci je potrebné zohľadniť aj celkovú dĺžku trestného konania, resp. jej väzobného trestného stíhania.

27. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia (s. 3 a nasl.) vo vzťahu k námietke sťažovateľky poukázal na to, že sťažovateľku z páchania trestnej činnosti (prevod nehnuteľností tretím osobám bez vedomosti vlastníkov týchto nehnuteľností a súčasne bez vedomosti záujemcov o ich kúpu o tom, že k prevodu vlastníctva má dôjsť bez vedomosti a vôle ich skutočných vlastníkov, pozn.) od začiatku usvedčoval primárne práve obžalovaný [REDAKOVANÉ], s ktorým bola pred obmedzením osobnej slobody v partnerskom vzťahu. Tento obžalovaný ešte v prípravnom konaní vypovedal, že sťažovateľke všetko vysvetlil, že sa sama mala ponúknuť na rolu realitnej agentky spojenú so získavaním kupcov, s ktorými mala aktívne komunikovať pod iným (falošným) menom, pričom sťažovateľka mala podľa tohto obžalovaného taktiež vedieť, že činnosť sa vykonáva pre „[REDAKOVANÉ]“. Krajský súd ďalej poukázal na to, že obžalovaný [REDAKOVANÉ] bol na hlavnom pojednávaní vypočutý v procesnom postavení obžalovaného na vlastnú žiadosť, keď už skôr využil svoje právo nevypovedať. Uviedol tiež, že obžalovaný [REDAKOVANÉ] sa rozhodol vypovedať len k skutkovým okolnostiam, ku ktorým sám chcel, s hlavným dôrazom na mieru vedomosti sťažovateľky o jej úlohe, ktorú na jeho žiadosť prijala, avšak bez vedomosti o tom, že sa podieľa na akomkoľvek protiprávnom konaní. V ďalšom už tento obžalovaný využil svoje právo nevypovedať, čím podľa názoru krajského súdu znemožnil podrobiť ním novo uvádzané tvrdenia vo vzťahu k sťažovateľke konfrontácii s jeho predchádzajúcimi výpoveďami a čím sa sám vystavil dôvodným pochybnostiam o hodnovernosti týchto skôr neuvádzaných tvrdení, to všetko s možným motívom takouto „selektívnou výpoveďou“ napomôcť sťažovateľke zbaviť sa trestnej zodpovednosti, resp. ju zmierniť.

28. Krajský súd ďalej v napadnutom uznesení (s. 4 a nasl.) zdôraznil, že sťažovateľka sa mala zúčastniť dvoch čiastkových útokov v jednom mesiaci, pričom takáto účasť vyjadruje jej vôľu zúčastniť sa na predmetnej činnosti opakovane, nie jednorazovo. Krajský súd poukázal na to, že záujemcovia o kúpu nehnuteľností sťažovateľku usvedčujú z jej aktívneho prístupu v snahe predaja inkriminovaných nehnuteľností i z toho, že sa im predstavovala pod iným menom. Ak sťažovateľka poukazovala na svoju nevedomosť o nelegálnej činnosti a naivitu, podľa názoru krajského súdu skutočnosť, že sa sťažovateľka mala predstavovať pod cudzím menom, teda vedome záujemcov o kúpu klamať už v otázke jej totožnosti, mala byť pre ňu dostatočným signálom na zisťovanie toho, na čom sa vlastne podieľa (sťažovateľka mala ponúkať nehnuteľnosti iným na predaj pod falošným menom, vystupujúc ako realitná maklérka, ktorou nebola, používajúc pri komunikácii s nimi mobilné telefónne číslo, ktoré bolo evidované na inú osobu). Ak sťažovateľka zdôrazňovala vlastné dobrovoľné ukončenie svojej úlohy, krajský súd poukázal na to, že z pôvodnej výpovede obžalovaného ■■■■■ možno dovodiť, že dôvodom takéhoto jej konania nebolo uvedomenie si nesprávnosti daného konania, ale len strach z odhalenia s ohľadom na konkrétne rizikové okolnosti a neúspech dovtedajších prevodov.

29. Ústavný súd sa z odôvodnenia napadnutého uznesenia presvedčil, že krajský súd sa námietke sťažovateľky v súvislosti s výpoveďou obžalovaného ■■■■■ ktorú ona sama vo svojej ústavnej sťažnosti označuje ako jedinú jej námietku, venoval dostatočným a presvedčivým spôsobom, keď poukázal na samotnú obhajobu sťažovateľky vo vzťahu k spáchaniu trestnej činnosti, výpoveď obžalovaného ■■■■■ v prípravnom konaní, okolnosti zmeny jeho výpovede, ako aj ďalšie okolnosti páchania trestnej činnosti. Ak krajský súd dospel na základe uvedeného k záveru, že poslednú výpoveď obžalovaného ■■■■■ nemožno považovať za tak zásadný dôkazný zvrät v prospech sťažovateľky, ktorý by spochybňoval dôvodnosť jej trestného stíhania, resp. existenciu dôvodného podozrenia zo spáchania trestných činov sťažovateľkou, takýto jeho záver nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za neodôvodnený.

30. Sťažovateľka taktiež pred ústavným súdom namieta, že väzba má trvať len nevyhnutne dlhý čas a že v jej prípade je potrebné zohľadniť aj celkovú dĺžku jej väzobného trestného stíhania (od 16. októbra 2018).

31. Krajský súd k tejto námietke sťažovateľky v stručnosti uviedol, že ani dĺžku väzby sťažovateľky z pohľadu závažnosti súdenej trestnej činnosti, jej povahy a rozsahu dokazovania nemožno hodnotiť ako neprimeranú.

32. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka sama ústavnému súdu nepredložila žiadne tvrdenia či dôkazy v prospech toho, že orgány činné v trestnom konaní a súdy nepostupujú v jej veci so „zvláštnou starostlivosťou“, resp. že nie je súdená v primeranej lehote v zmysle čl. 5 ods. 3 dohovoru.

33. Z ústavnému súdu predložených dokumentov vyplýva, že predmetné trestné konanie je vo fáze dokazovania na hlavnom pojednávaní, pričom podľa názoru krajského súdu podstatná časť dokazovania už bola vykonaná. Už uvedené s ohľadom na ďalšie okolnosti tejto veci (charakter a povaha páchanej trestnej činnosti, jej organizovanosť, ako počet obvinených, resp. obžalovaných) postačuje na záver o tom, že ani túto námietku sťažovateľky nemožno považovať za dôvodnú.

34. Vzhľadom na všetko už uvedené ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

35. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu